

Внесок Антоні Коціана у формування колекції хребетних тварин Державного природознавчого музею НАН України

Н. М. Черемних

Державний природознавчий музей НАН України (Львів)

Contribution of Antoni Kocian to Development of Vertebrate Collections in the State Natural History Museum of NAS of Ukraine, Lviv. — Cheremnykh, N. M. — Biographical data of Antoni Kocian (1836–1916), famous anatomist and researcher of bird and mammalian fauna of Tatra Mts is presented. We consider his role in the formation of Vertebrate Collections of the State Natural History Museum of Ukraine.

Зоологічні зібрання Державного природознавчого музею НАН України мають свою понад 150-літню історію. Вони беруть початок з приватної колекції засновника музею — мецената-природознавця графа Володимира Дідушицького. На початкових етапах формування основу колекції хребетних тварин становили мисливські трофеї птахів, здобуті графом впродовж 40-50-х років XIX ст. Поряд з цим, значна частина первинної фондової збірки нерозривно пов'язана з іменами низки видатних зоологів і натуралістів (Е. Шауер, К. Водзіцкий, В. Тачановські та ін.).

Вагомий внесок у формування колекції хребетних тварин також належить зоологу, досліднику фауни Татр Антоні Коціану (1836–1916).

А. Коціан працював лісничим у Едварда Гомолакса в закопанському маєтку й у Долині Косцелеській (Польща), а згодом в Зуберці і на Ораві (Словаччина). Він також займався збором і виготовленням опудал птахів і ссавців для приватної колекції власника маєтку. Не маючи природничої освіти, А. Коціан зібрав дуже багато цінних орнітологічних та теріологічних спостережень, підготував низку праць про фауну Татр.

Співпраця А. Коціана з музеєм ім. Дідушицьких (Державний природознавчий музей НАН України) розпочалася після його знайомства з відомим орнітологом, препаратором частини зоологічної колекції В. Дідушицького Ернестом Шауером. Останній впродовж липня-серпня 1861 р. перебував у Високих Татрах з метою збору зразків для колекції хребетних тварин музею.

У 1895 р. у Антоні Коціана побували секретар музею Павел Ян Мазурек та зберігач Мар'ян Ломницький. Вони придбали у колекціонера опудала двох молодих скельниць (*Rupicapra rupicapra*), кількох мідичь (*Sorex*

sp.?) та мишей (Muridae). На жаль, не всі екземпляри, надані А. Коціаном і вказані В. Дідушицьким у виданні “Przewodnik po museum im. Dzieduszyckich we Lwowie” (1895), на сьогодні присутні у фондах музею.

У складі колекції хребетних тварин є низка подарованих А. Коціаном зразків, датованих 1863, 1867, 1869, 1894 роками. Серед них — орябок *Tetrastes bonasia*, яструб малий *Accipiter nisus*, дятел трипалий *Picoides tridactylus*, золотомушка жовточуба *Regulus regulus*, рясоніжка велика *Neomys fodiens*, рясоніжка мала *Neomys anomalus*, мідця звичайна *Sorex araneus*, мідця альпійська *Sorex alpinus*, мідця мала *Sorex minutus*, білозубка мала *Crocidura suaveolens*, лилик північний *Eptesicus nilssoni*, бабак степовий *Marmota bobak*, щур водяний *Arvicola amphibius* та ін.

Колекційні зразки А. Коціана є у фондах багатьох європейських музеїв (у Будапешті, Відні, Лондоні). Найбільше їх потрапило до Татранського музею в Закопаному і до музею в Оравському Підзамку.

Внесок Антоні Коціана у формування колекції хребетних тварин Державного природознавчого музею НАН України. — Черемних, Н. М. — Наведено біографічні матеріали і розглянута роль відомого препаратора і дослідника фауни птахів і ссавців Татр Антоні Коціана (1836–1916) у формуванні колекції хребетних тварин Державного природознавчого музею НАН України.

Вклад Антони Коциана в формирование коллекции позвоночных животных Государственного природоведческого музея НАН Украины. — Черемных, Н. М. — Приведены биографические материалы и рассмотрена роль известного препаратора и исследователя фауны птиц и млекопитающих Татр Антони Коциана (1836–1916) в формировании коллекции позвоночных животных Государственного природоведческого музея НАН Украины